

INTERPELLATION 4/2002 rd

Bekämpning av svart ekonomi

Till riksdagen

Den svarta ekonomin urholkar den finansiella basen för den offentliga ekonomin i nästan alla västländer med marknadsekonomi. Privatpersoner och bolag låter bli att betala demokratiskt beslutade skatter och avgifter. En fingervisning om fenomenets betydelse för ekonomin i enskilda länder ger det faktum att den svarta ekonomin kan stå för mer än 20 procent av bnp.

På senare tid har vi fått större kunskap om den svarta ekonomins omfattning som fenomen samt om de inkomstförluster den åsamkat samhället. Förlusterna är av storleksklassen över två miljarder euro per år. Enligt vilken måttstock som helst är detta mycket pengar. Pengarna skulle staten minsann behöva för att täcka sina utgifter och amortera på sina lån. Dessutom behövs pengarna mer än väl för att vi skall kunna ha kvar välfärdssamhället. Detta kunde förväntas leda till att allt som bara är möjligt för att stoppa den svarta ekonomin skulle ha gjorts och göras såväl utredningstekniskt som genom utveckling av lagstiftningen. Så är tyvärr inte fallet.

Som sagt är den svarta ekonomin inte enbart ett finländskt fenomen. Nästan alla länder med marknadsekonomi är drabbade, en del mer, en del mindre. Det innebär bland annat att de stater som är oroad över sin inkomstbas skridit till aktiva åtgärder för att få bukt med den svarta ekonomin. Utöver en ökning av inkomsterna har drivfjädern varit att skydda den hederliga företagsverksamheten mot den snedvridning av konkurrensen som den svarta ekonomin fört med sig. Finland sitter här i samma båt som de övriga länderna med marknadsekonomi. Också vi måste

välja mellan två alternativ, hederliga företagare och skojare.

Den svarta ekonomin kan inte tuktas enbart med åtgärder från myndigheternas sida. De senaste undersökningarna visar att de överbelastade polis-, skatte- och utskökningsmyndigheternas kapacitet att ingripa i åtminstone den svarta ekonomin och ekonomiska brottslighet som de känner till har minskat oroväckande. Den stora metodarsenal som den svarta ekonomin har till sitt förfogande bör därför bekämpas med strukturella åtgärder. Låt oss ta några belysande exempel.

Byggnadssektorn är ett betydelsefullt verksamhetsfält för den svarta ekonomin. Det är känt att en övergång till ett system med obligatoriska elektroniska passertillstånd på byggarbetsplatser och ett så kallat omvänt mervärdesskattesystem på ett avgörande sätt begränsar möjligheterna för aktörerna på den svarta marknaden att operera i branschen. Trots att passertillstånd redan frivilligt tagits i bruk på många arbetsplatser har statsrådet tillsvidare inte gett sitt stöd till att göra systemet obligatoriskt. Oberoende av Europeiska gemenskapernas sjätte mervärdesskattedirektiv (77/388/EEG) har flera EU-länder, till exempel Belgien och Holland, fått tillstånd av EU att ta i bruk ett omvänt mervärdesskattesystem. Erfarenheterna har varit goda i dessa länder. Mervärdesskatteförlusterna har minskat utan att förorsaka administrativa problem. Det är ofattbart att Finland inte gör på samma sätt som exempelvis Holland och Belgien.

För drygt ett år sedan var de utländska placeringarna i finländska värdepapper enligt betal-

ningsbalansstatistik från Finlands Bank 1 078 miljarder mark, varav 781 miljarder mark var placerade i aktier. Om en finländsk investerare uppträder som utlänning får han med avseende på beskattningen av kapitalinkomster i regel ett fördelaktigare slutresultat än en investerare som uppträder som hederlig finländare. När det gäller en person som i dagens läge investerar i förvaltarregistrerade aktier eller masskuldebrevslån är det upp till myndigheterna att tro på personen är utlänning eller inte. En såväl administrativt som principiellt sett helt genomförbar lösning vore att den bank som för förvaltarregistret eller betalar räntan på masskuldebrevslånet vore tvungen att kräva ett konkret bevis på att kunden är utlänning. Intygen borde naturligtvis genom stickprov kunna granskas av skattemyndigheterna i Finland. Man kan antas att åtminstone inte internationella storinvesterar har någon orsak att

gruva sig för att deras investeringar blir offentliga i Finland. Tills vidare har statsrådet inte lyckats uppbåda någon som helst aktivitet för att göra något åt saken.

De ovan relaterade och många andra liknande missförhållanden som tidigare tagits upp i olika sammanhang och som gynnat aktörerna inom den svarta ekonomin har i stort sett inte fått mer än lite stöd från statsrådets sida. Det har varit svårt att uppfatta detta som en åtgärd till stöd för bevarandet av välfärdsstaten.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i grundlagen framställer vi följande interpellation för att besvaras av den ansvariga ministern:

Vilka snabba åtgärder ämnar regeringen vidta för att konkret främja bekämpningen av svart ekonomi?

Helsingfors den 22 november 2002

Erkki Pulliainen /gröna
Tuija Brax /gröna
Irina Krohn /gröna
Merikukka Forsius /gröna
Satu Hassi /gröna
Janina Andersson /gröna
Osmo Soininvaara /gröna
Kirsi Ojansuu /gröna
Anni Sinnemäki /gröna
Rauha-Maria Mertjärvi /gröna
Ulla Anttila /gröna
Raimo Vistbacka /saf
Niilo Keränen /cent
Mauri Pekkarinen /cent
Anu Vehviläinen /cent
Juha Korkea-aho /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Antti Rantakangas /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent
Mika Lintilä /cent
Paula Lehtomäki /cent
Hannu Aho /cent
Mauri Salo /cent

Markku Rossi /cent
Tero Mölsä /cent
Liisa Hyssälä /cent
Markku Laukkanen /cent
Aulis Ranta-Muotio /cent
Johannes Leppänen /cent
Matti Väistö /cent
Seppo Kääriäinen /cent
Sirkka-Liisa Anttila /cent
Jukka Vihriälä /cent
Olavi Ala-Nissilä /cent
Hannu Takkula /cent
Jari Leppä /cent
Timo E. Korva /cent
Juha Rehula /cent
Kyösti Karjula /cent
Mari Kiviniemi /cent
Katri Komi /cent
Anneli Jäätteenmäki /cent
Lauri Oinonen /cent
Jouko Jääskeläinen /kd
Bjarne Kallis /kd
Leea Hiltunen /kd

IP 4/2002 rd — Erkki Pulliainen /gröna m.fl.

Ismo Seivästö /kd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Leena Rauhala /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Sakari Smeds /kd

Päivi Räsänen /kd
Kari Myllyniemi /cent
Pekka Vilkuna /cent
Hannes Manninen /cent